СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 164. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 16-го липня 1940. No. 164. Jersey City, N. J., Tuesday, July 16, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРИХИЛЬНИКИ РУЗВЕЛТА ПЕВНІ ЙОГО НОМІНАЦІЇ

ГВІЛЕР І ФАРЛІ ДАЛІ ПРОТИ.

ШІКАГО. — Прихильники кандидатури президента Рузвелта на третю каденцію на краєвій конвенції Демократичної Партії, що починається тут в понеділок, заповідають, що Рузвелт буде зовсім певно номінований. Кампанія за реномінацію Рузвелта справді незвичайно сильна.

Тимчасом противники цеї кандидатури, як сенатор Гвілер і ген. почтмайстер Фарлі, не засипляються. Сенатор Гвілер домагається вставлення в програму гострішої заяви проти вступлення Америки в війну, як в цій справі заявлявся досі президент Рузвелт; якби програмовий комітет відмовився вволити його волю, він заповідає виступ на конвенції.

Фарлі самий хоче стати кандидатом і відмовляється відтягнути свою кандидатуру.

Серед делегатів слідно теж сильну кампанію за теперішнього віцепрезидента Злучених Держав, Ґарнера.

З огляду на те, що ці кандидати не хочуть зректися своїх амбіцій, номінація президента відай наступити може допера по довшій боротьбі; на всякий випадок, ніхто не є певним перебігу конвенції; як кажуть, усе може на ній статися.

УРЯД УСУВАЄ ПЕРЕШКОДИ ПРОТИ ДОПУЩЕННЯ ДІТЕЙ-ВТІКАЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департаменти судівництва й стейту найшли спосіб допустити сюди дітей, що втікають перед війною, бо уряд заявив, що таких дітей будеться допускати сюди без звичайних пашпортових труднощів.

Уряд задумує дати до 1. серпня для дітей-утікачів 13,000 віз.

ЗАПЕВНЯЄ, ЩО КРАЙ ДІСТАЄ ЗБРОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Едвард Стетініюс, член Краєвої Дорадної Комісії Оборони, заявив, що Злучені Держави є незалежні щодо матеріялів, потрібних для краєвої оборони, та що вони самі можуть випродукувати й продукують усе, чого їм треба для війни.

Він заповідає, що навіть штучну ґуму почнеться виробляти в Злучених Державах у найближчих місяцях.

АРМІЯ ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ ЖОНАТИХ ВІД СЛУЖБИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни й стейтові військові уряди виробляють плян покликування жовнірів з Національної Ґвардії до військової служби. Урядники хочуть звільнити від військової служби жонатих людей, що займають нижчі становища.

Уряд теж застановляється над питанням, як забезпечити працю для людей, що пішли до війська. Деякі підприємці хочуть розвязати це питання даючи таким робітникам відпустку від праці.

КРОВАВІ ВИБОРИ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Підчас виборів президента, членів конгресу й провінціяльних міських урядників, що відбувалися на Кубі в неділю, прийшло до проливу крови. Вбито кілька осіб.

Опозиція закидує армії терор бо не допускала опозиції до голосування. Урядова партія, що ставила кандидатуру Батісти, каже, що Батіста вибраний.

КАЖЕ, ЩО БЕЛЬҐІЯ НЕ БУЛА ЗРАДЖЕНА.

ВАШИНҐТОН. — Бельґійська амбасада видала публичну заяву проти поголосок, що мовляв, Бельґія піддалася внаслідок зради.

Амбасадор каже, що король підписав здачу, як армію розбито. Мовляв, армія заломалася під натиском більшої сили.

ЗБІЛЬШАЮТЬ ЧИСЛО ЛЕТНИЩ.

ВАШИНҐТОН. — Влада Цивільного Летництва подає, що від початку цього року до 1. липня число летнищ у Злучених Державах збільшено на 204, так що їх нині є тут 2,655.

Понад сотку летнищ має кожний з наступних стейтів: Каліфорнія, Тексас, Пенсилвенія, Флорида, Мишиґен, Огайо й Аляска.

СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ БАСТИЛІЇ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Місцеві французи відсвяткували врочисто свій Національний День, День Бастилії, в місцевій католицькій церкви Св. Вінсента де Поль. Французький домініканський проповідник запевняв, що Франція не є переможена, але встане ще сильніша, як була.

На святкування Дня Бастилії на світовій виставі заявив французький амбасадор, що уряд Петена є „абсолютно свобідний у своїй волі до державної незалежности".

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАЯВИ ПАРТІЙНОЇ ПРОГРАМИ ЗА ВІДБУДОВУ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ПЕРЕД РЕЗОЛЮЦІЙНИМ КОМІТЕТОМ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

ШІКАГО. — Перед резолюційним комітетом Демократичної Партії звилася делеґація Українського Конґресового Комітету й домагалася, щоби резолюційний комітет вставив у програму Демократичної Партії й предложив краєвій конвенції до ухвалення точку про потребу встановлення в світі нового порядку, опертого на засадах самовизначення народів, демократії й відбудови для всіх народів, у тому числі й українського.

Від імені комітету промовляли: Мирослв Січинський, адв. Роман Смук і Антін Цурковський. На переслуханні зявилося коло двіста осіб. Деякі члени комітету віднеслися симпатично до домагання.

НІМЕЧЧИНА НАЗИВАЄ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВОРОГАМИ АМЕРИКИ

ПАНАМА. — Німецький уряд скріпив сильно по всіх краях латинської Америки пропаґанду проти Злучених Держав.

Пропаґанда називає Злучені Держави ворогами републик середньої й південної Америки й закидує Злученим Державам бажання створити з цілої Америки одну „імперію енків".

Німецька пропаґанда в Чіле дісталася вже до чілійської преси й радія.

Німецьке представництво в Коста Ріці зажадало від уряду, щоби він не робив ніякого кроку проти Німеччини на панамериканській конференції, що збирається на 20. липня до Гавани, на Кубі.

„ГОЛОСУВАННЯ" ПІД ДУЛОМ БАНДИТА

ШТОКГОЛЬМ. — В трьох прибалтійських державах, Литві, Латвії і Естонії, відбулось „голосування" над тим, чи мають бути ті три держави прилучені до Совєтів. Людям полишено лиш одну можливість голосування, себто голосування за прилучення. Проти того голосувати не було вільно. В тих трьох краях вже перебувають чисельні совєтські полки, а також хмари аґентів ҐПУ. Ті аґенти змушували кожного громадянина брати участь у голосуванні і голосувати за прилучення. Кожний голосуючий дістав посвідку, що сповнив „громадянський обовязок". Ті, що не голосували і не дістали цеї посвідки, підпали під переслідування влади. Багато голосів знайшлось у скриньках порожніми, бо люди в той спосіб хотіли запротестувати проти поневолення їх країв і проти брутального знущання над їх совістю.

СОВЄТИ В СТРАХУ

МОСКВА. — Совєтська газета „Машинобудівництво" помістила статтю, в якій говорить, що в нинішних небезпечних часах совєтський промисл мусить видавати якнайкращі продукти. Виріб лихих продуктів рівнатиметься зраді і саботажеві. Водночас згаданий часопис наводить, що деякі найбільші совєтські фабрики видають далі погані продукти. В минулім році московська фабрика автомобілів дістала 4,559 зажалень, що авта були нездалі. Ленінградська фабрика тракторів дістала 3,552 зажалень, що трактори були не довжиткy. В Челябінську фабрика виробила одну четверту своїх тракторів нездатними до роботи.

15-ЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ УБИВНИКОМ ДІДА Й БАБКИ

ФЕЄТВИЛ, (Арканзас). — Шериф цього повіту каже, що 15-літній Джерал Герберт Стюарт признався йому, що він убив Сема Стюарта й його жінку, себто свого діда й бабку. Він стрілив до них ззаду, як вони були на полі. Стюарт мав 74 роки, його жінка 71. Хлопчина не хотів сказати шерифові, за що він їх убив.

ВІДЗНАЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЛЕТУНКИ

ВІШІ. — Французький уряд відзначив жінку-летунку, яка брала участь у повітряних боях з німцями, попала в полон, втекла з полону і далі брала участь в боях.

МІСТО ВАШИНҐТОН ЗРОСЛО НЕПОМІРНО

ВАШИНҐТОН. — Цензус з р. 1940 виказує, що місто Вашинґтон має 663,153 мешканців, отже 176,000 більше, як у 1930 р. Є це величезний приріст. Упродовж останніх 30 літ Вашинґтон подвоїв своє число населення. Коли порівнати населення Вашинґтону з іншими містами, показується, що напр. Філядельфія, Нюарк, Ст. Луїз, Пітсбурґ стратили багато мешканців від 1930 р., Шікаґо зросло дуже мало, бо лише на 8,118 мешканців, а Ню Йорк, зріс лише на 6 відсотків, хоч загально падіялися, що зросте на 10 відсотків. За причину, чому так непомірно зросло населення Вашинґтону, подають те, що за часів Рузвелта зросла до великих розмірів сила федерального урядництва.

ВЕЛИКІ ЛІСОВІ ПОЖАРИ

МИСУЛА (Монтана). — У трьох північно-західних стейтах бушують великі пожари лісів, запалені громами.

Лісові сторожі придумали новий спосіб боротьби проти пожарів: вони спускають пожарників скоропадами з літаків.

9 ЛІТ У ЗАЛІЗНИХ ЛЕҐЕНЯХ

БІКОН (Ню Йорк). — Уже девять літ минуло з часу, як Берсол Світ зачав віддихати при помочі машини в шпиталі Васара в Покипсі, щоби врятувати життя, загрожене паралїжом віддихових мязнів від дитячого параліжу.

НАСЛІДКИ НІМЕЦЬКОЇ БОМБИ НА АНГЛІЙСЬКЕ СЕЛО.

ЧОРЧІЛ ЗАПОВІДАЄ ДОВГУ ВІЙНУ

ЛОНДОН. — В своїй радієвій промові до цілого світу англійський премієр Чорчил заповів, що війна буде тривати щонайменше ще два роки, аж доки гітлерівська Німеччина не буде побита. Він казав, що Англія не боїться німецької інвазії. Хай пробує Гітлер захопити Англію, а побачить, яку відсіч він дістане від англійців, говорив Чорчил. Англія є першим народом в Европі, що зустріне волю націстів боротися такою самою власною волею до боротьби. Англійці будуть обороняти кожної хати, кожного села. Вони волять, щоб Лондон обернувся в руїну, ніж малиб його віддати німцям без боротьби, казав він. Далі він з гордістю заявив, що Англія не буде входити з націстами в жадні переговори, та не буде від них просити ласки. Англія вміє виявляти ласку іншим, а не сама її просити, казав він.

ЗНОВ НАЇЗДИ НА АНГЛІЮ.

ЛОНДОН. — Коло 150 німецьких бомбовиків і боєвиків пробувало налетіти Англію минулої неділі, але їх зустріли англійські боєві літаки і не допустили. Знищивши пять німецьких бомбовиків і два боєві літаки англійські боєві літаки змусили німців завертати до дому.

Англійські кола твердять, що спроба німців заломати мораль англійського народу постійними летунськими наїздами, не вдалась. Англійська суспільність не лиш, що морально не заломалась, але морально загартувалась до надходячої головної розправи з німцями. Англійська влада завела звичай передавати через радіо важніші битви з німецькими літаками так, як в Америці передають по радію удар за ударом кулачну боротьбу з чемпіонами. Радієвий заповідач приміщується десь на самім фронті, так що по радіо зовсім добре чути навіть стріли і тріскаючі бомби і говорить: „Німці кидають бомби на кораблі. Бомби не влучають. Кораблі відповідають стрілами. Один літак правдоподібно влучений, спадає вділ. Ось надлітають англійські літаки! Гура!!! Зачинається боротьба, що варт її бачити!"

ФРАНЦІЯ ПЕРЕВОДИТЬ „ЧИСТКУ".

ВІШІ. — Французький уряд Петена, що приняв фашизм у Франції, почав заводити там фашистівські звичаї. На днях він звелів арештувати 20 французьких журналістів і публіцистів, вбільшості жидів, які були пропаґаторами крайного соціялізму і комунізму.

Ціла Франція святкувала „день Бастилії" в великій жалобі. Цілий нарід роздумував над своїм теперішним положенням і промишляв, як з нього піднестись. Очі всіх тепер звернені на старенького маршала Петена і від нього очікують вказівок, що далі робити. Франція тепер переконана, що лиш безоглядна національна дисципліна зможе врятувати її від загибелі.

ІТАЛІЙЦІ ЗНОВ ГОВОРЯТЬ ПРО ПЕРЕМОГУ.

РИМ. — Італійські газети знов голосно розписались про величезну перемогу над англійською фльотою. Перемоги мали довершити італійські літаки, які, за італійськими звідомленнями, мали ушкодити англійські кораблі до тої міри, що вони почали втікати на три сторони. Мальта малаб бути цілком знищена. З Еспанії йдуть потвердження, що італійські літаки бомбардували Ґібральтар і ушкодили знов найбільшого англійського корабля, „Гуда" і „Арк Рояль". Англійські звідомлення заперечують ушкодження та кажуть, що ті два кораблі зовсім цілі і ніколи їх не влучила якась італійська бомба.

НАТИСК НА ШВАЙЦАРІЮ.

РИМ. — „Голосник Мусолінія", Вірджініо Ґайда, помістив в „Голосі Італії", пересторогу на адресу швайцарської преси за те, що вона не хвалить якслід воєнних успіхів італійської збройної сили; а коли навіть подає італійські звідомлення, то побіч них подає також англійські звідомлення і лишає читачеві, щоб він сам собі вибрав, котре хоче. Так не повинно бути, каже Ґайда, а швайцарська преса, коли знає, що для неї добре, повинна дивитись більше реально на світ і бачити, що діється з іншими державами, зокрема з малими.

ІРЛЯНДЦІ ПОБОЮЮТЬСЯ ІНВАЗІЇ.

ДУБЛІН. — Ірляндський міністер Ейкин прилюдно заявив, що Ірляндія знаходиться в небезпеці скорої інвазії з боку чужої сили. Він виразно заявив, що ця сила не є німецька. З того заключають, що Ірляндія побоюється інвазії з боку Англії, яка з черги боїться, щоб через Ірляндію не дісталися німці до самої Англії. Ірляндська влада на широку скалю почала приготовлятись до можливої війни, без огляду на те звідки вона прийшлаб.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Загранцею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОДОВЕ МАРЕВО

З Европи приходить знову серіозна осторога про велику небезпеку голоду, що грозить Европі вже в найближчих місяцях.

Осторога цим разом виходить від Джана Меловна, представника Американського Червоного Хреста, котрий обїхав 19 европейських країв, обговорив положення в кожному краю з його Червоним Хрестом, отже зібрав дані з першої руки про поживний стан кожного краю. Реасумуючи зібрані ним дані, Маловн каже, що перед 35 міліонами людей в Европі стоїть марево голоду, голоду, що їх певно навістить вже цеї осени.

Причиною недостачі поживи в ріжних краях Европи є передовсім війна. Вдаряє вона на доставу поживи двома дорогами. Раз, війна відтягає від управи ріллі багато найкращих рільничих робітників. Друге, війна перериває правильний обмін товарів, у тому числі й рільничих продуктів.

Відорвання селян від ріллі відбилося в цій війні головно тому, бо селян відтягнено від ріллі в самий сезон зборів. На Балкані, наприклад, за обчисленнями урядів коло 35 процентів селянського населення пішло в армії.

Колись кожний край старався виживитися самий, нині багато країв бере велику скількість своєї поживи споза своїх меж, декотрі навіть дуже багато. Наприклад, Норвегія доставляє для себе лише 40 процентів споживаного нею збіжа, а решту, себто 60 процентів, спроваджує зза границі. Та сама Норвегія в значній мірі покладається на риболовство, але й це жерело поживи норвезького населення тепер в значній мірі забите через воєнні операції здовж норвезьких берегів та через недостачу газоліни для рибацьких човнів.

Менщою, але немалою для деяких країв причиною недостачі поживи є навала втікачів. Терпить через це передовсім Франція, де тепер, кажуть, перебуває понад пять міліонів утікачів з чужих країв: бельґійців, голяндців, поляків і інших.

Меловн дістав певні дані, що голод грозить теж бувшим провінціям Польщі, що нині находяться під німецькою або російською окупацією.

Зарадити цьому голодові стараються ріжні уряди через заведення строгого розділу поживи. До певного ступня це поможе, але не зовсім і не на довго. Остаточно й цей засіб мусить показатися невистарчаючим, на думку Меловна найдальше до листопаду. Прийдеться тоді просити ратунку в тих країв, що мають більше поживи, ніж її для себе потребують, в першу чергу Америки. Одначе на перешкоді американському порятункові стане брак засобів перевозу.

Маловн не згадав ще одної перешкоди дуже важної в відношенні до України: нехіть окупаційної влади признати недостачу поживи зо страху, що таке признання було би осудом для влади.

НОВИЙ АКТ УКРАЇНСЬКОЇ ТРАҐЕДІЇ

Українській нації завдано новий удар. Українське населення Буковини і Басарабії дісталося під московський чобіт. Становище галузі українського народу в Румунії було дуже тяжке, тяжче ніж в Польщі. Румунський уряд гнітив безмежно українську меншину, нищив безоглядно українську культуру і добробут українського населення, але він не винищував його систематично так, як це робить московський уряд. Що значить московська навала, бачимо найкраще після того, що робиться на українських землях Польщі окупованих Московщиною. Багато українських культурних діячів, які не мали нічого спільного з властивою національною політикою і хотіли лише нести далі просвіту в українські народні маси, по короткім досвіді мусіли рятуватися втечою, коли не дісталися раніше до московської вязниці. Московський уряд потребує не культурних діячів, а лише большевицьких посіпак.

Отже кожний свідомий українець мусить, коли може, тікати з української землі перед московською навалою. Число української інтеліґенції на еміґрації, в межах Румунії чи поза її межами, це ріжниці властиво не робить, збільшується знов о кілька тисяч. Українські сили, що провадять боротьбу проти Московщини поза межами СССР, зменшилися знов о майже два міліони осіб. Але чи збільшаться властиво це число українські сили, що провадять боротьбу проти Московщини в межах самого СССР? Дати відповідь на це запитання, чи мати право полишити його без відповіди, можна булоб тоді, колиб ті українці, що перебувають поза межами досягнення московською владою, робили справді все, що вони можуть, щоб на кожний новий удар Московщини відповісти належно поглибленням і поширенням боротьби проти неї. Боротьбу проти Московщини українці на чолі інших поневолених націй безперечно провадять з тої простої причини, що це є боротьбою за їх існування. Але не потребуємо робити собі ніяких ілюзій. В ближчім часі зможуть внутрішні удари розбити московську вязницю народів лише тоді, коли до них прилучаться міцні удари зовні.

Чинником боротьби проти Московщини Румунія ніколи не була й не могла ним бути. Цей нужденний витвір версайського миру, що по Чехословаччині і Польщі йде також очевидно до загину, тримався все не власною внутрішньою силою, але зовнішньою протекцією. Полишений без чужої оборони він гине так-же неславно як і жив. Незвичайно повчальним є порівнання поміж національною державою, Фінляндією, та Румунією, що не спромоглася порозумітися з національними меншинами. Перша не маючи й чотирьох міліонів населення боронилася проти московської навали кілька місяців, урятувала свою незалежність і завдала тяжкі удари московській державі, друга маючи приблизно 16 міліонів населення до тогож змогу поширити війну на цілий Балкан та забезпечити собі своєю рішучістю допомогу Німеччини та Італії, які потребують румунської нафти та збіжжа і не допустилиб до їх знищення московськими ордами, іде як баран на заріз.

Румунії українці справді не потребують шкодувати. Свою сучасну кару вона належно заслужила. Визискуючи безмежно українське селянство та спинюючи національно - культурний розвиток українського народу румунський уряд позбавляв його майже кожної можности провадити боротьбу проти Московщини, яка тепер здійснює завдання московського імперіялізму на південнім сході Европи, але Румунія карається, на жаль, коштом українських земель, і не про неї, а про нас самих маємо дбати.

„Злучення" українських земель під московським пануванням переводиться приспішеним темпом. Поза межами СССР лишилися лише Карпатська Україна та рештки українських земель під німецькою окупацією, які перед війною офіціяльно навіть українськими не уважалося. Але чим більше української території Московщина захоплює, тим більше рішучою та енергійною мусить бути боротьба проти неї тих українців, що лишилися поза межами московського панування. В національно-політичній боротьбі проти Московщини в Европі і по цілім світі значіння має не стільки кількість як якість борців та засоби, що стоять їм до розпорядимости. Отже міліонова українська еміґрація, перед усім в американських державах, має цілковиту можність відповідати на кожний новий удар Московщини посиленням протимосковської чинности.

Не мусимо розуміється ані заплющувати очей на перешкоди що до її розвитку, ані перебільшувати їх. Капітуляція Франції звузила поважно площу протимосковської чинности нашої еміґрації в Европі, принаймні в тій формі, в якій її провадилося досі. Але попередні можности лишилися в повнім обсязі в деяких інших державах, і їх належиться використати як найбільше. До тогож є багато внутрішньої орґанізаційної роботи по українських осередках, спеціяльно у Франції та Бельгії, яку треба перевести відповідно до змінених обставин і якій ніяка політична влада властиво не перешкоджає, як і на українських землях під німецькою окупацією. Ще більше є приготовчої праці на полі української протимосковської інформації. Миж не маємо справді іодної поважнішої праці, яка освітлювалаб всебічно нові українсько-московські і московсько-европейські відносини виходячи з подій останнього року. А вона вже навіть тепер дуже потрібна, і може бути в короткім часі потрібніша, ніж на загал це припускається.

В світовій політиці так як на полі бою буває часом тяжче втримати здобуті позиції ніж здобути їх. Це може відноситися й до Московщини тим більше, що вона здобула протягом кількох місяців не лише українські, а й ріжні інші землі, до того безперечно не власною силою, а виключно завдяки сприятливій ситуації витвореній війною. Суперечність між московською ненаситністю та московською фактичною неміччю надто велика і криє без сумніву в собі поважні небезпеки для цілости ріжнонаціональної большевицької держави. І колиб Московщині довелося боронити власними силами те, що вона здобула чужою зброїною силою, то нема сумніву, що вона пішлаб слідом за Румунією, яку розбиває тепер. А така ситуація цілком добре можлива.

Коли великодержави, що провадять тепер війну, мусять терпіти московські вимушення на територіяльне розбишацтво не бажаючи навіть трохи ризикувати, що СССР візьме участь у війні по противній стороні, то це зовсім не значить, що московській ненаситности не буде поставлено ніяких меж вже в часі війни та буде визнано всі анексії по війні. Деякі часописи повідомляли, що московський уряд жадав від Румунії спочатку не лише Басарабії та Північної Буковини, а й дунайських портів на Чорнім морі та контролі над виробом румунської нафти, але жадання відносно портів та нафти було негайно спростовано, очевидно на інтервенцію Берліну та Риму. Були також повідомлення в невтральній пресі, що ціла московська акція в Румунії викликала велике невдоволення як у німецьких так і в італійських політичних колах. Висловлювалося в пресі також і припущення, що ціла московська експансія на Балкані прямує до опанування Царгороду та Дарданелів. Міркування про те, що Московщина намагається заняти на цілім просторі від Балтійського до Чорного моря міцніщі стратегічні позиції, щоб боронитися в разі потреби проти Німеччини та Італії, не відповідають очевидно дійсности, бо московські можновладці знають дуже добре, що боронитися проти якоїсь з великодержав ні в якім разі не можуть, а ще грабуючи чужі землі вони намагаються тим самим обдурити світ, заховати власну неміч та причинитися по можности до продовження війни, в якій вони бачать останню дошку ратунку.

Розбиття СССР перед кінцем сучасної війни булоб льоґічним вже тому, що існування його в новій Европі є властиво немислимим. Але мусимо завжди готуватися до гіршого, бо боремося за кращу будучину і до неї ми завжди готові.

К. Волинський.

ГІТЛЕРИЗМ ВИЗОВОМ ДЛЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

В Едмонтоні відбувалась в останніх чотирьох днях червня річна Конвенція Баптиської Унії Західньої Канади. Головою конвенції вибрано професора Вотсона Кірконела, з тепер покидає вже Юнайтед Каледж у Вінніпеґу й обіймає посаду професора англійської літератури й мови в університеті МекМестер у Гемилтоні, Онтеріо. Професор Кірконел був теж одним з головних бесідників на згаданій конвенції. У своїй промові як голова конвенції проф. Кірконел між іншим сказав, що Гітлеризм є визовом християнської цивілізації і мусить бути трактований як такий, якщо світ має бути врятований. Вказуючи на світовий підбій, сказав проф. Кірконел далі, що Гітлер отверто й безстидно старається започаткувати панування насилля, в якім не буде місця для чогось такого, що є християнством.

„Навіть тепер", підкреслив у своїй промові проф. Кірконел, „є ще міліони людей по цій стороні Атлянтику, які не здають собі справи з дійсного значіння цеї ситуації. Якщо Британія буде розгромлена, положення цього континенту цілком не буде можливо обороніти".

Проф. Кірконел не похвалював духа підозріння і нетерпимости, який, як він побоюється, шириться в Канаді до чужокровного населення. З діяльностями „пятої колюмни", на його гадку, може справитися сама влада, без того, щоб загал перейматися панічним страхом або несправедливо відносився до льояльних канадійців з чужинецьких іменами.

Гітлеризм це поганство.

На тій самій конвенції виголосив проф. Кірконел доклад на тему „Кріза християнства". У тім докладі сказав проф. Кірконел, що війна є конфліктом духових сил, в якім дух правди й справедливости ставить спротив духові темноти і „зла на високих становищах".

Наводячи місця з писань Гітлера, він доказував, що ціллю нацистів є замістити хрест свастикою; що знання уважається руїною для німецької молоді; що молодь у Німеччині вишколюють у дійснім поганстві і що націвська фільософія, відкидаючи ідею незалежности (слабости) і ніжности, робить Бога лиш внутрішньою силою.

„Нацизм невідкличо противний християнству", підкреслював д-р Кірконел. „Він має на цілі знищити все, що є проти нього, а що може теж означати знищення християнської цивілізації".

„Крім цього його послідовники виказують ревність зо самопосвятою, яка принеболює нас стидатись за себе самих. Ми мусимо памятати, що ми боремося не лиш за охорону свободи інших, але за оборону духових вартостей. Щоб дати доказ, що ми є християни, ми мусимо не вірити пересудам, фаталізмові (призначенню). Ми не повинні дозволити, щоб наші серця опановувала ненависть і мусимо неустрашимо стояти в обороні справедливости, толеранції й віри. Було би траґедією, коли би виграли фізичну війну, а програли духову".

Не треба перейматися панікою.

У дальшій части свого доклад д-р Кірконел апелював за справедливим трактуванням людей не-англьо-саксонського походження в Канаді. Велика більшість 600,000 німців у домінії, говорив проф. Кірконел, становлять уроджениці Канади, що вважають себе дійсними канадійцями як під оглядом своїх симпатій так і горожанства. Те саме стосується, твердив він, до людей інших національностей, що беруть участь у війні Британії.

„Я уважно переглядав 14 часописів у чужинецьких мовах в Канаді", говорив д-р Кірконел, що є відомий лінґвіст, „і переконався, що всі вони, без вимку, є сильно про-бритійські в своїх симпатіях. Одначе по цілім краю є страх перед „пятою колюмною", що затроює силу справедливости і представляє небезпеку для єдности Канади в будучині.

„Діяльности „пятої колюмни" є відомі поліції, яка уважно за ним слідить і яка є всилі дати собі раду з існуючим положенням. Лише невеличка частина чужинецького населення є діяльна під тим оглядом, а проти інших 96 або 97 відсотків мусимо бути справедливі і чемні. Мусимо мати контролю над нашими нервами і не дати вирватись з рівноваги. Нема причини до паніки.

Не-англійці помагають.

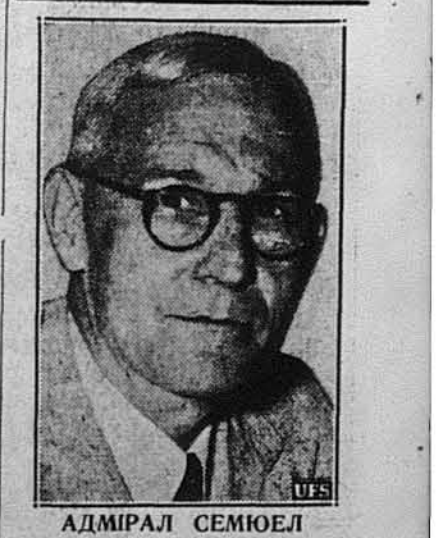
Щодо прикладів, які виказують, що не-англійці помагають у веденню війни, проф. Кірконел наводить те, що в Вінніпеґу велике число українців вступило до полку „Гайлендерс" — що навіть німецькі менонити спомагають канадійські патріотичні фонди й інші воєнні змагання.

Проявляти непотрібне підозріння до таких людей, саме тоді, коли поліція з великою осторожністю веде нагляд над діяльністю „пятої колюмни", було би, за словами проф. Кірконела, „небезпечним абсурдом" і дало би початок нетерпимості й немилому почуттю, що в будучині спричинило би всякі непримиренности. „Оправданий гнів не повинен засліплювати нашого осуду". Проф. Кірконел радив, щоб канадійці звернули більшу увагу й енергію на небезпеки, які їх безпосередно очікують.

Потрібно посвяти.

„Гітлеризм промощує через Европу дорогу, повну грози", говорив проф. Кірконел, „а атаки націвських воєнних керманичів спрямовані до запанування над світом. Щоб їм ставити спротив, християнство, за словами д-ра Кірконела, мусить взятись до великої кампанії, не лиш, щоб осягнути побіду тепер, але навіть, щоб охоронити саме християнство, але на те, щоб „побачити заведення Божого царства на землі". Церкви мусять старатися за духове скріплення, бо фундаментальні дійсности життя належать до духової діяльности.

„У минувшині забагато привязувано ваги до багатства і приємностей", заявив д-р Кірконел, „і не підкреслювано достаточно ваги пожертвування. Гітлеризм визиває нас тепер через свою ненависть і затроювання, до нового віддання себе духовим засадам віри".

АДМІРАЛ СЕМЮЕЛ РОБІНСОН, начальник бюра кораблів у Вашингтоні.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(95)

— Панове, браття мої милі й сини коронні! Не то перед ворогом, не то перед жовнірами, але й самі перед собою не даваймо познаки, що в нас серця й анімушу забракло! Сформуймо наступ, удармо на ворога, а рівночасно вишлім людей довірених і одсвідчених до Тугай-бея, а перемога наша!

— Щож ви, панове? — запитав гетьманич.

— Хай буде так, як говорить його милість пан полковник — відповіло кілька голосів.

— Але хто піде до Тугайбея? — обізвався якийсь несміливий голос.

— А от ми у вчорашній сутичці двох татарських запанали, бунчук татарський пірвали. Когож, як не їх до Тугайбея з бунчуком та інструкціями післати.

— Нема вже їх, пане полковнику.

— Що, поспішилися вже їм голови відрубати?

— Поспішилися. Нічого від них довідатися не було можна. Людей лють ухопила й татарчуків порубали.

— То зле, панове, що без приказу рейментарського таке в нашому таборі діється!

— Сталося!

— То як же ми скомунікуємося з Тугай-беем?

— Я сам піду до нього, коли вам, панове, душі в пятах позасідали! — крикнув Чарнецький.

— Та як ви підете, пане полковнику, переодягнені, чи що?

— Піду, а як це вже моє діло! — відповів Чарнецький та хотів уже щось додати, як біля входу до рейментарського шатра знявся гвалт та метушня.

— Зрада! Нова зрада! — кричали відусіль.

— Що там? — крикнув Чарнецький.

— Панове! — кричав хтось при вході — вся драгонія, реєстровики й челядь з кіньми, возами, хоругвали й муніцією перейшли оце до ворога!

— З гармат за ними валити! Гусарію їм на пяти кинути!

— Пізно, пане полковнику! Вони вже до козацького обозу доходять!

— То чорт з ними! — махнув рукою Чарнецький і закляв. Не відповів йому ніхто. Тільки смертельна блідість резиґнації на обличчях панів-ради свідчила, що для тих людей все вже безповоротно втрачене.

— Отак нас ворог без бою перемагає... — процідив крізь зуби гетьманич.

— Сталося, панове! Бачу по вас, що не то до бою, а й до відпору належного ви вже неспосібні. Коли так, то нема іншого виходу, як пакти з ворогом починати...

— Якже це пакти з ворогом, з ребелією? — пробував хтось обуруватися.

— То биймося, панове, биймося до останнього, гиньмо, як на синів коронних пристало, я перший за тим, щоб битися! — крикнув Чарнецький.

— Та нехай уже будуть пакти. Чого доброго, може за той час і допомога з Чигирина наспіє...

— А коли вже пакти, панове, то не з ребелією будемо пактувати, а з Тугай-беем. Раз, що деспекту нам від наїзника не буде, а друге, ще невідомо, чи пан Тугай-бея на нашу сторону не рішиться. А тоді батогами заґанятимемо ребелію до плугів та борон! Хто йде зі мною?

Піднялася одна рука:

— Пан Бруханський. Добре, ще хто? Трес фаціюнт колеґюм.

Піднялася друга рука.

— Пан Войнилович! — доволі, більше не треба. Сурмачів двох, товаришів панцирних зо два десятки, біла хоругов на ратище й гайда! Ще пан Хмельницький за голову вхопиться, як побачить Тугайбея при нашому боці!

По шатрі пронеслося зідхання полекші. Щось, мов промінчик надії блиснуло в потахлих очах панів-ради. А може й справді, не доведеться пропадати в цій пустелі?..

(Дальше буде).

З ДНЯ

МІЩУХ НА ВАКАЦІЯХ.

Пан Міщух затирав з радости в долоні. По кількох літах перший раз він вибирався на кілька днів на вакації на фарму. Кілька літ він мріяв про те, щоб положитись десь у лісі, в затишку на зелену травицю, прилягти до землі і втягнути в себе стільки животворних сил, щоб опісля знов стало на довгі місяці побуту в місті. Він у костях відчував, що мама-земля ті дивні таємні сили в собі має. Ах, тільки прилягти до неї, а вона в чародійний спосіб відродить його, думав цілими роками Міщух. Тепер ця його мрія мала сповнитись.

ПІДГОТОВКА.

До вакацій ще було кілька тижнів. Але він хотів до них якслід підготовитись. Передівсім він хотів жити на такій фармі, де багато ліса, зелени. Де тиша. Де є став, або озеро, щоб можна було купатись. Де є риба, аби можна ловити. Про харч він мало думав, бо зіпсутий шлунок підказував йому, що найкраще буде, коли він наїдатисьме по менше.

Отож, пан Міщух почав шукати за відповідним місцем. Він розпитував серед усіх своїх знайомих. Ходив по автобусових стаціях та по залізницях і збирав відповідні інформаційні памфлети. Також щодня точно перечитував ґазети і виписував собі звідтам вакаційні оголошення. Опісля він писав туди за інформаціями. Щодня почта приносила йому плік листів з інформаціями про ріжні вакаційні оселі, про вигоди, ціну, комунікацію і т. п.

НАРЕШТІ НАДІЙШОВ ДЕНЬ.

З приємним биттям серця зустрічав наш Міщух той день, в якім мав вихати остаточно на лоно природи в цілі відпочинку. Правда до останньої хвилини він бився в думках — на котре місце рішитись? Він із сотні адрес вибрав три, які видавались йому однаково прималивими. Прийшов день відїзду, а він ще перескакував в думках з одного місця на друге і не знав, котре вибрати. „Там краще, чи тут?" — бився він у думках переходячи зо склепу до склепу та роблячи подорожні закупки. Вже минуло полудне, надходив вечір, а він ще не рішився. Його найшов ляк, що йому прийдеться ще раз вертатись до дому. В тім переляку він нагадав собі про одне озірце, на провінції, над яке він раз давно, кілька літ тому, їздив зо своїми приятелями. „Поїду туди, я вже там раз був", заключив він остаточно, забуваючи про всі свої інші адреси. Маючи перед собою виразну ціль, він, вивідав звідки виїздить поїзд і подався на стацію.

ДОБРИЙ ТРАФ.

Околиці, в які так несподівано заїхав наш Міщух, були досить гарні. Він радів із такого вибору. „А тепер відпічну собі", подумав він. „Далеко від міста, від галасу, від нервового життя, від людей, що бігають по вулицях немов хорти на полюванні, далеко від тих крикливих оголошень, перед якими нема де заховати очей. Далеко від ґазет, від політики, від зборів, від сплетень", думав собі Міщух, усадовляючись в одній наймленій кімнаті.

Це вже був пізний вечір, коли він, перебравшись у легке убрання, вийшов собі ще на двір, аби вдихнути свіжого повітря, послухати лісних цвіркунів та налюбуватись темнотою. Бо крикливі освітлення, перед якими наш Міщух навіть серед ночі мусів ховати голову в подушку, також надоїли йому до обридження.

ДОВГИЙ ЧАС.

Вечір видався йому надзвичайно довгий. Одна година тяглась наче три години в місті. „Ось є коли нажитись" тішився Мущух. Другого дня вранці він встав і знов поспішив у ліс, аби налюбуватись живою природою. Знов час тягнувся так поволі, начеб його зовсім не було. За пару раніших годин наш Міщух оглянув цілу околицю, заглянув у кожний куток. А оглянувши все, він станув заклопотано біля дороги і не знав, що далі зо собою робити. Йому здавалось, що на нього дивляться всі люди. Вони справді дивились і дивувались, чому він так всюди поспішає. Щойно коли піднялось добре вгору сонце і він знайшовся на березі озера, відчув він справжню, цілковиту насолоду. „Ах, житиб так все, вічно", думав він, а крізь його мізок просувались неокреслені пляни купна фарми, та спокійного життя на лоні природи.

Лежав він на березі озера довго, довго, аж зовсім зболіли боки. Колиж він встав і зодягнувся, побачив, що це тільки третя година...

ПРОГУЛЬКА В ЛІСІ.

Другого дня було зимно купатись, то він пішов на прогульку по лісі. Зпочатку було все гарно, а далі він почув велику самоту. Дерева були страшенно подібні до себе, а також спів пташок і шелест лісової комашні занадто монотонні. Він не знав на чім зупинити очі та з чим звязати думки. Мимоволі почав переживати міське життя, почав розмовляти сам у собі зо своїми знакомими, почав сперечатись з ними, а далі горячкуватись. На деяких людей огортала його велика злість. Він несвідомо приспішував ходу і при тім томився. Сівши на камінь він встромив очі в землю і там доглянув кусок старої ґазети. Це прикувало його увагу. Він почав пізнавати яка це ґазета, з якої дати, та про що пише. Це дещо розвеселило його. Тепер, ступаючи далі лісом, він зупинявся на тих місцях, де передтим перебували люди і це тішило, для спорту, пізнавав розкинені порожні бляшанки з пива, якої вони компанії, відчитував написи на залишених паперових коробках.

Втомлений вернув до дому і журило його те, що робитиме цілий довгий вечір? На щастя господар запросив його до себе слухати новинок з радія. До пізної ночі він слухав то новинок, то музики, то співів, одним словом звеселявся тим, від чого втікав з міста на фарму.

ПОВОРОТ.

Третього дня він почувався вже зовсім добре, а то тому, бо знав, що чергового дня вертає до дому. Він міг бути на вакаціях довше. Але вдома перед виїздом заявив, що коли щось важного сталось, хай його повідомлять, а він переве вакації. В дома не сталось нічого важного і ніхто не повідомляв його про поворот. Але Міщух викомбінував собі, що його приявність вдома є пожадана. Спакувавши речі він подався на стацію і за хвилю з приємністю прислухувався до ритмічного стукоту залізниці, що несла його до міста.

Вдома, на запит, чому так скоро вернувся, він здвигав лиш раменами. Передвсім його дивувало, що його поворот називали „скорим".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Надзвичайні збори Злучених А. У. Організацій м. Філядельфії.

Виконуючи ухвалу передконгресових нарад, управа Злучених А. У. Організацій м. Філядельфії скликала надзвичайні наради представників усіх національних орґанізацій м. Філядельфії і околиці на пятницю, 19. ц. м., год. 8. ввечір, до дому горожан при 847 Норт Френклін ул., з таким порядком нарад: 1) Вибір уряду на біжучий рік; 2) Організація українського відділу при Американським Червоним Хресті; 3) Біжучі справи; 4) Внесення і запити.

Предсідник Американського Червоно Хреста у Філядельфії, п. Кріст, буде приявний на цих нарадах та подасть інформації, які можливости мав би український відділ. Тому порадно було би, щоби жіночі організації вислали своїх представників на збори. Кожна українська національна організація, усі відділи допомогових організацій, горожанські клюби, церковні громади та ідеольоґічні оґрупування мають право вислати по трьох представників. Представник Американського Червоного Хреста зачне свій реферат точно в год. 9. ввечір. Тому всі представники організацій мають бути приявні на часі вже в год. 8. ввечір та принести свої повновласти.

Управа Злучених А. У. Організацій м. Філядельфії.

ІРИНА СЕРЕДА.

Що кілька днів довідуємось з наших часописів про нові професійні сили між нашим загалом. Ростемо в очах власних і рівночасно ростуть наші надії на нашу кращу будучність по цій стороні океану. Самозрозуміле, що кожна така молода сила (маю на думці одиниці свідомі того, що вони походять з українського народу) являється новим набутком для всіх українців.

Дня 10. червня 1940 покінчила OHIO STATE UNIVERSITY панна Ірина Середа, дочка о. Петра і пані Анни Середів з Асторії, Л. Ай. Панна Ірина Середа одержала ступінь „Бечелор оф Сайенс ин Сошел Адміністрейшен" у Коломбія, Огайо.

В часі своєї тримісячної практики, на яку панна І. Середа була вислана своєю школою при Паблик Сервис в діточім департаменті, вона мала нагоду стрічатись на цій ділянці і з українцями. З ними то прийшлось їй легко поладити справу, бо панна Ірина володіє плавно рідною мовою. По приїзді домів панна Ірина сейчас вписалась до школи Сошел Воркс у Ню Йорку.

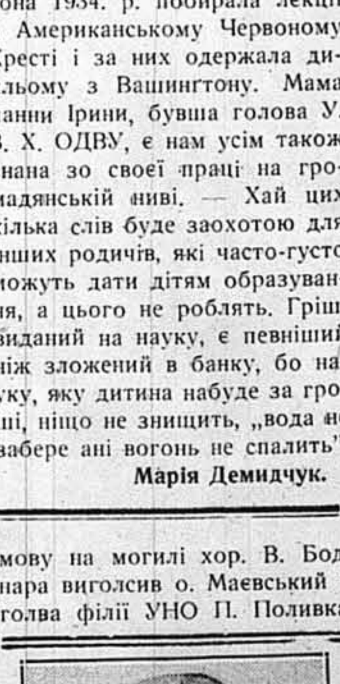
Наше жіноцтво в Ню Йорку добре знає панну Середу, бо вона 1934. р. побирала лекції в Американському Червоному Хресті і за них одержала диплом у Вашингтоні. Мама панни Ірини, бувша голова У. З. Х. ОДВУ, є нам усім також знана зо своєї праці на громадянській ниві. — Хай цих кілька слів буде заохотою для інших родичів, які часто-густо можуть дати дітям образування, а цього не роблять. Гріш, виданий на науку, є певніший ніж зложений в банку, бо науку, яку дитина набуде за гроші, ніщо не знищить, „вода не забере ані вогонь не спалить".

Марія Демидчук.

УКРАЇНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ У ВИНИПЕҐ, МАН.

16. червня ц. р., філія УНО і братні організації взяли численну участь у маніфестації до памятника Незнаного вояка коло парляменту, де зложено вінець від українців міста Вінніпеґу. Участь брало 16 місцевих українських національно-просвітних і церковних організацій. Самих автобусів було 30 і кілька сот авт прикрашених синьо-жовтими й канадійськими прапорами.

На цвинтарі було коло 7,000 людей. Відправлено панахиду по Незнаному українському воякові в асисті кількох священиків. Промову на могилі незнаного вояка виголосив о. Семчук. Відправлено панахиду на могилі бл. п. хорунжого українського війська Володимира Боднара. Панахиду відправив о. П. Маєвський. Промову на могилі хор. В. Боднара виголосив о. Маєвський й голова філії УНО П. Поливка.

ПРЕТЕНДЕНТ.

Ґраф Парижу, нащадок колишніх французьких королів, так званого дому Орлеана, що має претенсії до французького престолу.

МОСКВОФІЛИ В ЧАСІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

(1)

Москвофільська, чи ясніше, кацапська преса в Америці розписувалась довгими роками, а то ще й далі пише про москвофілів-мучеників, що то тяжко потерпіли за „Русь" в часі першої світової війни в Галичині, при чому постійно повторяється брехню, що це українці робили доноси на москвофілів і на тій підставі відбувались їхні арешти. З цього боку є цікавою стаття, написана свого часу добрим знавцем цеї справи, **Миколою Андрусяком**, про „Галицьке москвофільство в часі світової й визвольної боротьби". Тепер її передруковуємо.

**

З початком світової війни пять галицьких москвофільських діячів, що перебували тоді в межах російської держави, а саме: д-р Юліян Яворський, редактор „Прикарпатської Руси" Семен Лабенський та адвокати д-р Маріян Глушкевич, д-р Юліян Сьокало і д-р Михайло Сохоцький зібралися 11. серпня 1914. р. в Києві й заснували „Карпато-русскій освободительний Комитетъ". Цей „Комітет" поклав собі за завдання: ознайомлювати російську суспільність і армію з історичними переживаннями й сучасним національно-культурним та політичним положенням у Галичині, на Буковині й на Закарпатті та опікуватися воєнними втікачами й полоненими галичанами, очевидячки, вщіплюючи в них „обеднительного" духа. У „десятках тисяч" примірників видав „Комітет" відозву до „Многострадательн-ого Русск-ого Народ-а Галицкой земли", щоб він із хрестом, із хоругвами та врочистим співом молитви: „С нами Бог!" зустрічав православне російське військо; колиж, мовляв, є який „несчастный русскій галичанинъ" у рядах австрійської армії, то нехай кидає зброю й піддається православному війську...

„Комітет" увійшов у зносини зі штабом головнокомандувача російськими арміями південно-західного фронту, якому подав інформації про „сучасну Галичину, її етноґрафічний і культурний стан у звязку з національно-громадськими настроями". Ці інформації видруковано в похідній друкарні цього штабу й роздано довірочно старшинам тих російських військових частин, що йшли на Галичину, щоб їх повчити, де їм сподіватися прихильного, а де ворожого приняття. У брошурі були подані якнайдокладніше вичерпні відомости і про прихильників „русской народной партії", і про ворожих до Росії людей у Галичині. Були там поради, як російському військові відноситися до українських селян та інтелігентів, як до поляків, при чому поляками, головно т. зв. „народових демократів" слід уважати за прихильників до Росії.

Крім того, „Комітет" за посередництвом київського ґенерал-губернатора Трепова вислав 15. серпня 1914. р. чолобитну телеґраму цареві, який у відповідь висловив надію „побачити наших закордонних „русских" братів, що вільно злилися з Великою Росією". Цар приняв у себе й москвофільського адвоката з Коломиї д-ра Володимира Дудикевича, якого „був ласкавий широко випитуватися про Галичину". А верховний головно-командувач російськими військами великий кн. Николай Николаєвич дня 18. серпня відозву до галицьких „русских", що настала пора обєднатися усьому „русскому" народові, що не буде вже більше „підяремної Руси", та щоб галичани повернули „меч свій на ворога, а серця свої до Бога, з молитвою за Росію й за російського царя".

Тимчасом, відступаючи перед російськими військами, що ввійшли до Галичини, австрійсько-мадярські війська почали свої воєнні невдачі звалювати цілком безосновно на рахунок „руської зради". Бо, крім згаданої російської брошури про Галичину, яка дуже швидко дісталася в руки розвідкового відділу австрійсько-угорського начальної команди, чи то від перших російських старшин, що попали в австрійський полон, чи їх познаходжували при вбитих, чи врешті через шпигунів, крім тої брошури й відозв і чолобитні царському урядові „карпато-русск-ого освободительн-ого комитет-у" в Києві — не було ніяких доказів, які потверджувалиб „руську зраду" в Галичині супроти Австрії. На основі тої російської брошури розвідковий відділ австрійсько-угорської начальної команди виготовив окрему карту Галичини й Буковини, як найдокладніше зазначуючи на ній усі ті місцевости, про які, як про москвофільські, згадувала ця російська брошура. На цій карті окремими колішатками позазначувано всі ті місцевости, де жили найвизначніші москвофільські діячі, й імена тих діячів повиписувано під тими місцевостями. Під поодинокими місцевостями на карті подано й назви всіх важніших передвоєнних москвофільських часописів у Галичині й Буковині.

На основі цього всього австрійська військова влада почала нагінку на запідозрених у москвофільстві. Помагала їм і краєва адміністрація, на це вказує обіжник галицького намісника д-ра Витовта Коритовського й листування намісництва, дирекції поліції й військової команди у Львові та розпорядки галицьких старостів.[1]) Правда, намісник Коритовський виправдувався перед депутацією „Головної Української Ради" тим, що він, мовляв, не видавав ніякого наказу переводити арештування серед галичан та що адміністрація влада не робить нічого самовільно, а тільки на жадання військових чинників, котрі мають свою розвідку й домагаються арештування осіб, — небезпечних на воєнному терені. Але розпорядки галицького намісництва та старостів ще на передодні війни в 1912—1914 рр.[2]) промовляють за те, що почин до масових арештів галичан на початку світової війни вийшов таки від галицької адміністраційної влади.

Очевидячки, краєві чинники покористувались нагодою, щоб позбутися непримирених до поляків людей серед галицько-українського народу й австрійській військовій владі подавали списки українських національних діячів як москвофілів. Почалася страшна нагінка на все галицько-українське громадянство без огляду на партійну приналежність — арештували й немало чільних українських політиків, як от посла д-ра Теофілія Окуневського, д-ра Осипа Назарука й багато-багато інших. Тимто москвофіли не мають права привласнювати тільки собі славу мучеництва, бо жертвами австрійських воєнних судів, звірства мадярів і арештувань і знущань були тоді всі люди греко-католицької, чи православної віри. Тоді, коли галицький ополченець-українець клав свою голову з найбільшою посвятою „за цісаря і державу" в боротьбі з ворогами Австрії, австро-мадярські вояки в нелюдський спосіб збиткувалися над його рідною. Шибениці невинних мучеників, у великій скількости греко-католицьких священиків, стояли по галицьких селах, здебільша, поруч церкви. Тисячі невинних вязнів заповнили австрійські табори інтернованих у Талерґофі біля Ґрацу, у Шваці і Куфштайні (Тироль), у Терезині (Чехія) й інших.

Ще більшим нещастям галицько-українського народу було те, що до цих арештувань український політичний провід і преса не заняли відразу такого становища, яке заняв був 1881-82. рр. перший редактор „Діла" Володимир Барвінський супроти перших арештуваних запідозрених у москвофільстві галичан. Прикро вражають нас сьогодні вістки української преси з першої половини 1914. р. про арештування і проводи з вояками „зрадників" у околицях, де може не було москвофілів. Наслідком того не було з початком світової війни освідомлення нашого народу в тому напрямку, щоб він ставився до тодішніх подій критично й був якнайдальше від доносів на своїх земляків. Тимто деякі несвідомі власних національних інтересів, до того заражені австрійським прислужництвом одиниці у службі при жандармських станицях не поводилися все якслід у часі арештування своїх людей. Вони не здавали собі справи з того, що в українській національній справі треба берегти своїх людей, хочаб і москвофілів, бо з них через освідомлення українська нація може мати користь.

(Кінець буде).

[1]) Досі оповіщено тільки незначну частину документів, які це підтверджують, у „Талергофск-ому Альманах-у" (I, 26—30). Один обіжник Коритовського подав д-р К. Левицький (Історія визвольних змагань гал. українців з часу світової війни, I. 24—25.).

[2]) Талергофскій Альманах, I, 18—25, III, ч. I, 145—149.

ОВЕН Д. ЯНҐ,

бувший предсідник Ґенеральної Електричної Ко., встановлений президентом Рузвелтом дорадником координаційної ради програми Краєвої Адміністрації Молоді й Цивільних Консерваційних Таборів.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ФРЕКВИЛ, ПА.

Окружні збори.

В нашій окрузі, що має 31 відділів У. Н. Союзу, відбулись 30 травня ц. р. в 2. год. пополудні окружні збори. **Предсідник Дмитро Капітула** відкрив збори, а окружний секретар І. Чепа відчитав протокол з попередних зборів. Протокол був принятий союзовцями так, як був читаний. Далі предсідник Д. Капітула прочитав порядок нарад та пояснив, що нарадами повинні цікавитись всі приявні. Він зазначив, що назагал є замало зацікавлених роботою окружного комітету, бо на 31 відділів лиш сім мали своїх заступників, а 24-ох бракувало. Проте, хоч було заступлених лиш сім відділів, в галі було досить приявних, а галя була майже заповнена.

В дальшім тягу предсідник покликав до слова організатора У. Н. Союзу, п. В. Загаевича, який в одногодинній рефераті точно зясував користи, які дає своїм членам У. Н. Союз. Жадна того роду організація не дає своїм членам таких користей, що дає У. Н. Союз, говорив бесідник і доказував свої твердження статистичними даними. А всетаки чомусь так тяжко вписати молодь до цеї так корисної інституції. Бо дехто думає, що то, що чуже, то мусить бути обовязково краще. А тут є своя організація, яка навіть чужими признана за одну з найкращих, проте робота така утяжлива і приєднувати трудно, говорив бесідник. Вже час це всім зрозуміти і ставати всім у члени У. Н. Союзу, закликав п. Загаевич.

Предсідник Д. Капітула забрав знов слово і сказав, що йому приємно ствердити, що в нашій окрузі, в якій панує велике безробіття, прибуло сто нових членів. Він закликав приявних, щоби, коли вернуть до своїх відділів щиро працювали біля приєднування нових членів.

Далі забрав слово І. Чепа мол., окружний секретар і сказав, що надходить конвенційний рік і в той рік ми всі повинні принести гарний дарунок У. Н. Союзові. А цей дарунок буде гарним тоді, коли всі відділи приєднають відповідне число нових членів. У. Н. Союз це правдивий Батько, який заопікується всіми дітьми і нікого не скривдить. І Чепа пригадав, що він є теж організатором округи і колиб хто хотів вписатись до У. Н. Союзу, або мав кандидатів на членів, то може звернутись до нього, а він тим займеться.

З огляду на те, що це були річні збори, приступлено до вибору уряду. Приявні потвердили на дальше той сам уряд, а саме: Д. Капітула, предсідник; О. Костюк, касієр; І. Чепа, мол., секретар. Приявні заявили, що такі збори повинні далі вдбуватись, бо вони є корисні для членства і для У. Н. Союзу. Наступні збори відбудуться в останній неділі вересня ц. р. в Централії, Па. До того часу споді́ємось по відділах багато оживленої роботи і придбання багатьох нових членів.

І. Чепа, мол.,
окружний секретар.
P. O. Box 944, Centralia, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Б., Асторія, Л. Ай., Н. Й. — Не поміщуємо безплатних звідомлень про родинні свята чи ювилеї, хіба що на них зібрано жертву на народну ціль. Бо це приватна річ. Треба або перевести збірку на якусь народну ціль, або подати платне оголошення.

АДРІЄН МАРКЕ,
фашистівський провідник французьких робітників, тепер член фашистівського уряду.

ГЕНРІ БЕРНШТАЙН ПРО УПАДОК ФРАНЦІЇ

Він передбачує похід Гітлера на Україну.

До Америки прибув на днях відомий французький письменник і драматург, фільософ та публіцист, Генрі Бернштайн. Запитаний американськими журналістами, що собою уявляє тепер Франція, Бернштайн без вагання відповів: „Всякі сподівання, що французький нарід відзискає миром це, що втратив, є блудними. Франція засуджена на неволю. Франція платить тепер високу ціну за довгу деморалізацію та зраду".

Визначний цей француз скептично висловився рівнож і про німецького союзника, Італію. Він сказав таке: „Італія може бути добрим союзником Німеччини, але вона також уляже німецькій експльоатації; подібно станеться й з Росією".

„Гітлер не спускає ока з України".

„Гітлер цілком не здав своїх плянів відносно України" — продовжував Бернштайн. „Він її потребує й дістане її у свойому часі, хібаб Англія могла дальше успішно ставити опір Німеччині".

Бернштайн передбачує, що станеться з французькою інтелектуальною елітою та 400,000 французьких жидів, що тепер опинилися під нацистичним пануванням. Вони будуть винищені. На його думку, Францію допомогли добити внутрішні вороги, „пята колюмна", буржуазія, „яка думала, що капіталістам живеться краще під Гітлером, та комуністи, що брали прикази прямо з Москви. Оба ці елементи знайшли спільний ґрунт для ненависти до демократії".

Обороняє Англію.

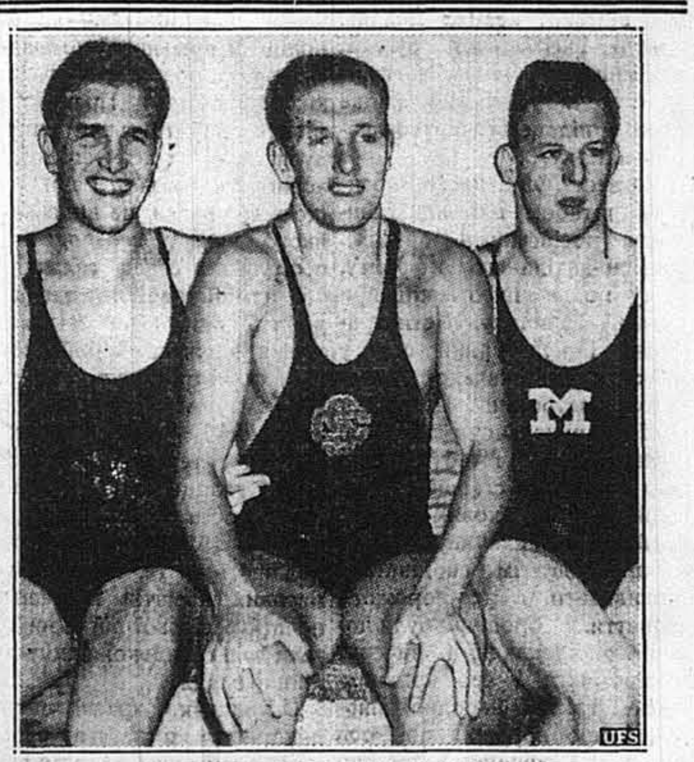
В дальшому, Бернштайн висловився прихильно про Англію такими словами: „Я маю велику віру в Англію. Це неправда, начеб то Англія опустила Францію. Члени бувшого французького уряду сказали мені, що Англія доставляла Франції все, що обіцяла. Англійці хотіли від початку війни перенести терен війни на територію Німеччини, однак цьому спротивився Делядіє та Гамелен, які боялися, що німці знищать Париж. Англійці інакше дивляться. Вони є приготовані, що Лондон буде знищений, однак вони дальше ставлять опір".

Бернштайн є переконаний, що ні Петен ані теж Лявал, не зуміють привернути Франції того, що вона втратила.

Згадуючи про здачу Франції, Бернштайн заявив, що це що сталося у Франції, може служити за тему до Шекспірівської драми.

„Я ніколи не бачив, щоб нарід піддався ворогові в такий цинічний, жорстокий спосіб", — продовжував Бернштайн. Він є той думки, що Франція могла ще дальше боротися, колиб більшість членів уряду Рено не улягла німецькому ультиматові. Його також дуже болить це, що Париж піддався без одного стрілу, не так як прим. Варшава.

Бернштайн мусів втікати з Франції скоро, бо, здається, за ним вже питало Ґестапо. Він виставляв в одному з паризьких театрів проти-націстичну штуку п. з. „Ельвір". Певно, що за це німці не булиб йому дякували дуже сердечно.

НОВИЙ ПЛИВАЦЬКИЙ ОСЯГ.
Адольф Кіфер, Вилйєм Кравс і Ото Джерец, три пливаки, що на недавному змаганні в Санта Барбара, в Каліфорнії, побили попередні рекорди в ріжних способах пливання.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АКРОН, О. Піврічні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 295., відбудуться в неділю, 21. липня, в год. 1:30 пополудні в галі церковній, Вашинґтон і Абел ул. Обовязком кожного члена явитися на цих зборах, почути піврічне справоздання і взяти участь в нарадах про пікнік і т. п. Довгуючі члени хай не забувають вирівняти свій довг, а хто має або знає яких нових кандидатів до У. Н. Союзу, прошу привести на збори. — М. Філяс, М. Петруха, В. Пулк, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 104., відбудуться 21. липня, в годині 4. попол., в Народнім Домі. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо буде справоздання уряду за 6 місяців. Таксамо інші справи будуть до полагодження. Проситься тих членів, котрі довгують до братської каси, щоби вирівняли свій довг. — Т. Ющик, предс.; В. Стецко, кас.; Г. Мисак, секр. (H. Mysak, 331 Alpine St., Perth Amboy, N. J.)

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 16. липня, в годині 7:30 ввечір, у церковній галі св. О. Николая, при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилипів, предс.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 117., відбудуться в суботу, 20. липня, в годині 8. ввечір, в салі під ч. 30 Іст 7. вул. Обовязком кожного члена прийти на збори і почути справоздання урядників і контр. комісії. Проситься членів розібрати тікети на баль. Проситься, щоби кожний член старався привести зо собою на збори нових кандидатів до У. Н. Союзу і до Товариства. За нового кандидата член дістане нагороду від У. Н. Союзу. Член, що не явиться на піврічних зборах, заплатить кару після ухвали. — Гр. Стефанишин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в суботу, 20. липня, в 7. годині ввечір, у церковній гали, Ґеріс Евеню. Проситься членів прийти начас. — Й. Галошка, секр.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбуде свої місячні збори 21. липня, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Іст 33. вул. Проситься членів прийти на ці збори. — М. Шемчик, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103., відбудуться в суботу, 20. липня, в 7. годині вечером, в церковній салі, 1231 Скат ул. Проситься всіх членів явитися на збори та вислухати піврічного справоздання контр. комісії. Маємо справи до полагодження з минулих зборів. Довгуючих членів проситься прийти хоч раз за пів року та вирівняти свою належитість. Не чекайте на секр. або на поштову картку; що місяця дається задля вас до Свободи, коли відбуваються Тов. збори. — Т. Танін, предс.; М. Адамчук, кас.; Т. Барсук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Піврічний мітінг Сестр. Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудеться в неділю, 21. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членниць зійтися на призначений час і вислухати справоздання урядничок з піврічної праці. Також будемо мати важні справи до полагодження. Зближається час, що будемо святкувати 30-літній ювилей, а також маємо мати новий прапор. Отже просимо прийти всі і порадитись, неначе рідні сестри, щоб цю програму нашого сестрицтва скінчити якнайкращим успіхом. Також пригадуємо довгуючим, щоби пригадали собі за свої залеглі вкладки. — Марія Ліска, предс.; Катерина Габрівська, фін. секр.; Софія Лазука, кас.; Домінійка Романович, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в суботу, 20. липня, в годині 7. вечером, під ч. 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прибути на ці збори та полагодити біжучі справи. Довгуючих членів напоминається, щоби прийшли і вирівняли свої вкладки, щоби потім не було нарікань, що зістали суспендовані. — С. Чорнбмаз, секр.

САВТПОРТ, КОНН. Піврічний мітінг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84., відбудеться 21. липня 1940, в У. Н. Домі, 279 Кінґс Гайвей Вест, Савтпорт, Конн. Уряд просить усіх членниць і членів, місцевих і позамісцевих, прибути начас точно на 2. годину пополудні. Будуть важні справи до полагодження: справоздання секретаря, касієра і контр. комісії та інші. — Н. Гайда, предс.; І. Сендзік, кас.; П. Дутко, секр.

ВАЖКО ПРОКОВТНУТИ? — БРАК ВІТАМІНІВ У ХАРЧАХ

Багато людей, особливо жінок, жалується, що вони не можуть проковтнути якогось харчу. Вони тримають кусник навіть у горлі, але він вертається в уста. Що за причина?

Кажуть лікарі: Може ви нервові? Напав вас страх, журба? Із нервовости усна яма засохла. Харч не йде в горло.

Та допустімо, що всі ці недостачі усунено, а це таки не може поглотити харчу. Що тоді?

І над цим призадумуються лікарі. Вони тоді кажуть своїм пацієнтам: „То такий харч. В ньому нема вітаміну. Всеодно, якого, але котрогось вітаміну бракує. Тому треба змінити харч і пробувати проковтнути його кусник.

ТАРЗАН Ч. 53. Сльози Джейни.

Маріка бачила, як Тарзан скочив у море. Навіть серед смертельної небезпеки вона думала, що це його знак любови до неї.

Сльози ринули до очей Джейни, як вона побачила Тарзана із свого вікна. Тарзан злегковажив її, а заризикував своїм життям для Маріки.

Вона не могла почути його крику до Маріки: „Я тебе врятую, як ти звільниш Джейну"!

Та нагло, на свій острах, вона побачила, як людоїд підпливав до Тарзана.